

Η τελευταία ευκαιρία για αλλαγές

Αν νομίζει κάποιος ότι την κυβέρνηση που θα προκύψει από τις προσεχείς εκλογές την περιμένουν 4 χρόνια «πολιτικού περίπατου», είναι μακριά νυκτωμένος. Δεν ξέρει τι του γίνεται. Για να μην ξυπνάμε μνήμες, ούτε νέα μνημόνια μας απειλούν, ούτε εκβιασμοί από το εξωτερικό. Αν δεν συμβεί κάτι έκτακτο, ούτε πρόβλημα με την επάρκεια των χρημάτων του δημόσιου ταμείου θα υπάρχει. Όλα τα μεγάλα, τα δύσκολα, που πρέπει να γίνουν μετά τις εκλογές, αφορούν μόνο τα δικά μας προβλήματα. Αυτά που δεν έχουμε ακουμπήσει, άλλοτε από φοβία και άλλοτε από καιροσκοπισμό και αν δεν τα κάνουμε, πολύ απλά σύντομα θα ξανακυλήσουμε στη στασιμότητα.

Η κυβέρνηση που θα προκύψει από τις προσεχείς εκλογές, θα έχει μια ακόμα – πιθανότατα τελευταία για τη γενιά μας – ευκαιρία να κάνει αλλαγές στους τομείς που αφορούν την ποιότητα ζωής, από την υγεία και την παιδεία μέχρι τη δικαιοσύνη και τον δημόσιο τομέα. Παραδοσιακοί τομείς όπου εκδηλώνεται έντονη αντίσταση σε κάθε αλλαγή. Μόνο τυχαίο δεν είναι ότι ακόμα και η ισχυρή κυβέρνηση Μπιστοτάκη, της περιόδου που τώρα ολοκληρώνεται, η οποία πίστευε τις μεταρρυθμίσεις, ελάχιστα προχώρησε αυτούς τους τομείς. Όσα έγιναν ήταν, αλλά εξ' ανάγκης (πανδημία στην υγεία) άλλα από «μακριά» (ηλεκτρονικές συναλλαγές στο Δημόσιο) και άλλες με πολλά μπρος πίσω (στην παιδεία). Στη δικαιοσύνη τίποτα. Προφανώς κρίθηκε ότι δεν χρειάζεται.

Η νέα κυβέρνηση κυρίως πρέπει να δει ξανά πώς η Ελλάδα θα γίνει ένα μέρος στο οποίο θα θέλει κανείς να έρθει ή να παραμείνει (εφόσον έχει γεννηθεί εδώ), για να ζήσει και να δημιουργήσει εισοδήματα. Δεν πρόκειται για κάποιο παραμύθι ή κάποιο παιχνίδι κινήτρων. Πρόκειται για ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης. Σε μια κοινωνία ανοιχτή. Σε μια οικονομία ανταγωνιστική που θα δημιουργεί πλούτο. Που κανείς δεν θα ασχολείται αν είναι πολλές ή λίγες οι εισαγωγές, γιατί απλά οι εξαγωγές θα είναι περισσότερες.

Πώς γίνεται ανταγωνιστική; Μελετώντας όλους τους συντελεστές του κόστους παραγωγής, σε προϊόντα και υπηρεσίες με συγκριτικό πλεονέκτημα, με στόχο τις διεθνείς αγορές. Μειώνοντας την παρασιτικότητα και το «μαύρο χρήμα». Πριν απ' τα μνημόνια η παραγωγή ήταν υψηλή οι εξαγωγές λίγες. Όλοι προτιμούσαν τις «μαύρες» εγχώριες συναλλαγές από τις «κάτασπρες» διεθνείς. Αυτή η τάση περιορίστηκε την προηγούμενη δεκαετία. Τώρα δείχνει να ενισχύεται ξανά. Παρά τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και την ψηφιοποίηση των πάντων. Οποιος αναζητά εγχειρίδιο λύσεων επί του θέματος, ας ανοίξει ξανά την έκθεση Πισσαριδου. Όλα, αναλυτικά, περιέχονται σε αυτήν.

Στη νέα αντίληψη δεν μπορεί να λείπει η επιδίωξη μιας ανοιχτής οικονομίας. Το είπε εξαιρετικά στο podcast Βαβέλ ο γενικός διευθυντής του IOBE Νίκος Βέττας, μιλώντας για μια οικονομία που θα επικοινωνεί με τον φυσικό της ζωτικό χώρο. Τα Βαλκάνια, τη Βόρεια Αφρική, τη Μέση Ανατολή, την Τουρκία (και και αυτήν) και φυσικά την Κύπρο και το Ισραήλ. Σε αυτή την κατεύθυνση, δεν μπορούμε να έχουμε «κλειστούς φράχτες». Τουλάχιστον όχι στην οικονομία. Είμαστε μια πολύ μικρή αγορά για να νομίζουμε ότι μόνοι μας μπορούμε. Δεν μπορούμε μόνοι μας. Χρειάζονται μαζί με τα ανοιχτά οικονομικά σύνορα, ανοιχτά μυαλά, πολλή δουλειά και πολλές μεταρρυθμίσεις...

Η νέα κυβέρνηση κυρίως πρέπει να δει ξανά πώς η Ελλάδα θα γίνει ένα μέρος στο οποίο θα θέλει κανείς να έρθει ή να παραμείνει (εφόσον έχει γεννηθεί εδώ), για να ζήσει και να δημιουργήσει εισοδήματα